

Sundhedsydelse: Vaccination på apoteket:

SELV FØLGELIG KAN VI OGSÅ DET

Med vaccinationsret er apotekernes placering som en vigtig del af sundhedssektoren endegyldigt cementeret.

Af journalist Sussie Sheikh. Fotos: Ty Stange.

Spørger man borgerne har der jo aldrig hersket tvivl. Og heller ikke denne formiddag på Sct. Stefans Apotek på Nørrebro i København, hvor skranken som vanlig er travl. Apoteket er en del af sundhedssektoren. Borgerne forventer, at personalet kan rådgive dem om deres medicin, og at de får den rette af slagsen, når de indløser lægens recept. Og derfor føles det helt naturligt for kunderne, at de nu også kan blive vaccineret på apoteket. Som en tilfældig forbipasserende udenfor apoteket forklarer Farmakonomens udsendte: – Det går jo god mening, når jeg skal vaccineres forud for min tur til Nepal, at jeg også får en snak om, hvad jeg skal gøre og have med, hvis jeg får dårlig mave.

– Projektet er startet op i begyndelsen af sommeren, da læge Jonas Nilsen henvender sig til vores netværksgruppe, siger farmaceut Mia Bendix Andersen. I første omgang er det os fra Sct. Stefans Apotek, Sam Salah fra Christianshavns Apotek og Kristine Høje Olsen fra Dalgas Boulevard Apotek, der vælger at være med.

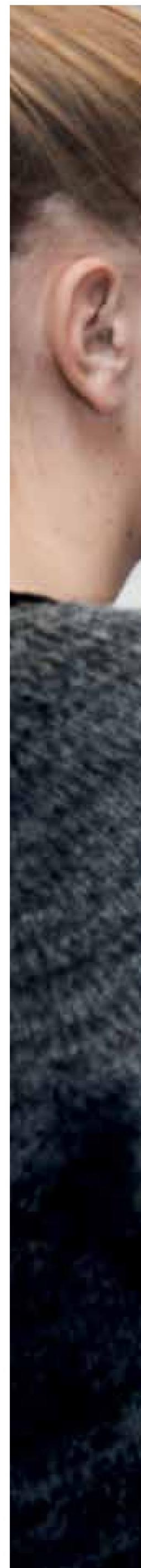
– Uddannelsen til certificeret vaccinator begynder her. Der er skriftligt materiale, der skal læses, og vi får alle undervis-

ning af Jonas Nilsen, så vi bliver klædt på til at vaccinere rigtige kunder, fortsætter hun.

Oplært af læger

Hvert apotek er oprettet som klinik hos Sikkervaccination.dk, og kunderne kan bestille tid til vaccination på de tre apoteker. I oplæringsperioden sidder lægen sammen med vaccinatorerne under hele vaccinationen, indtil såvel han som det farmaceutiske personale er trygge ved at være alene med kunden. De efterfølgende dage sidder lægen blot i et tilstødende rum, så vaccinatorerne hele tiden kan få hurtig assistance.

– Jonas Nilsen og Sikkervaccination.dk har udarbejdet et særligt journalsystem, der sikrer, at vi hele tiden følger de officielle anbefalinger, og at vi får lavet en korrekt risikovurdering, forklarer Mia. – Herunder





En vigtig rolle for apoteket er at kunne rådgive i forbindelse med vaccination. Her ses Sanne Larsen i samtale med en kunde.



– Det var mere det med, hvordan det føles, når man stikker, der var mærkeligt. Men hvis man stikker en nål i en appelsin, så er det meget lig fornemmelsen af at stikke et menneske, fortæller Sanne Larsen.



– Nålen er jo så skarp, at den bare glider ind. Og Jonas var jo med i hele processen og satte sig først ind i et tilstødende rum, da han vidste, at vi kunne, fortæller Mette Dideriksen.

➤ elementer som rejsens længde, på hvilken årstid man skal rejse, og hvad man skal foretage sig på sin rejse, ligesom det også er vigtigt at afdække, hvilke vacciner kunden har i forvejen, så vi kan sammensætte et korrekt vaccinationsprogram.

– Vi har i Jonas Nilsen (se side 10) en læge, der endelig tør stille sig op og sige, at de praktiserende læger er overbelastede. Og at løsningen ikke blot er at smide flere penge i sundhedssystemet, men også se på, om man kan ændre på opgavefordelingen. Det her er noget, som vi længe har ønsket, men som har været rigtig svært at sætte i gang, fortsætter hun.

– Men Jonas har fundet en vej og en mulighed, vi skal udnytte. Og jeg glæder mig rigtig meget over, at læger fremover kommer til at samarbejde med farmakonomer og farmaceuter på de danske apoteker, fortæller Mia.

Nemt og hurtigt

På Sct. Stefans Apotek var Sanne Larsen og Mette Dideriksen oplagte farmakonomer til at påtage sig udfordringen. Og sammen med kolleger fra de to andre pilotprojekt-apoteker har de været med til at udvikle den nye sundhedsydelse i tæt samarbejde og under overvågning af Jonas Nilsen. Begge oplever, at kunderne

er enormt lettet over, at man med et enkelt klik på www.sikkervaccination.dk kan bestille tid (der er afsat 20 minutter) og ofte få plads samme dag, hvis man skal have rejsevaccinationer. Og med influenzavaccination kommer man til med det samme uden tidsbestilling.

– Og selvfølgelig kan vi vaccinere, forklarer Mette Dideriksen. – Endda med kompetent rådgivning om andre profylaktiske forslag i forhold til den ferie, man er på vej til.

➤ På Sct. Stefans Apotek har vaccinationsteamet fået indrettet deres eget konsultations- og vaccinationsrum. Her laves der risikovurdering, skrives journal, og her kan vaccinatørerne via deres "virtuelle vaccinationsassistent" hele tiden sikre, at de følger det rette program og de rette intervaller af vaccine i forhold til, hvor feriemålet er.

– Endelig er det jo kundens eget valg – ud fra behovet for sikkerhed, hvilke vacciner der ønskes at tages imod. Her har vi en vigtig rolle i at kunne rådgive kunden, så de kan træffe beslutning på et oplyst grundlag, tilføjer hun.

Usædvanligt samarbejde

Mia Bendix Andersen kalder samarbejdet mellem apotekssektoren og læger "meget usædvanligt".



– Vi vil gøre vaccinationerne så billige som mulige for de rejsende, og derfor er selve vaccinationerne ikke en guldrandet forretning for os. Men vi tjener selvfølgelig i forhold til det mersalg, vi samtidig skaber, ligesom vi også får nye kunder, siger Mia Bendix Andersen. – Og allervigtigst cementerer vi den kendsgerning, at apoteket er en vigtig del af sundhedssektoren.



– I en større sammenhæng håber vi, at ydelsen vil betyde bedre sundhed og forebyggelse for befolkningen. Fordi vi er med til at øge patienternes mulighed for at få vaccinationerne. Vi har lange åbningstider, og når først der kommer flere apoteker med, vil det blive meget nemmere for den enkelte at få sine vacciner, fortsætter hun.

Sct. Stefans vaccinationsteam har alle været lige involveret i projektets startfase, hvor modellen skulle udvikles i forhold til it og i praksis. Alle tre placerer sundhedsydelsen som en stor 10'er på en skala fra 1 til 10 i forhold til kompetenceløft.

– Det er jo ikke bare det, at vi får et ekstra kompetenceløft på cv'et. Det er jo muligheden for at sikre forebyggelse og

bedre sundhed for befolkningen, som Sanne Larsen spontant udbryder.

– Det får mig til at føle stolthed for vores fag og vores vigtige rådgivningsrolle. Vi kan godt stå i Matas, men vi vaccinerer altså på apoteket, og det cementerer, at det farmaceutiske personale er en væsentlig del af sundhedssektoren, tilføjer hun.

– Jo mere uddannelse vi får desto bedre cv, forklarer Sanne. – Vi er virkelig blevet meget stærkere i rådgivningen om rejsemedicin.

– Jeg føler, jeg gør en forskel, når kunder skal ud og rejse. Der er så mange, der ved så lidt om deres vaccinationer og vigtigheden af at følge et vaccinationsprogram til punkt og prikke, slutter Mette Dideriksen.

Virtuel vaccinationsassistent

Sikkervaccination.dk certificerer gennem et omfattende 10-ugers kursus, der er opdelt i tre faser, både farmakonomer og farmaceuter til vaccinatører. Kurset foregår i samarbejde med Pharmakon. Vaccinatørerne har yderligere et kvalitetsteknisk værktøj – en såkaldt virtuel vaccinationsassistent – der “fortæller” vaccinatøren, hvilken behandling der skal gives. Den certificerede vaccinatør er uddannet til at finde det rette vaccinationsprogram, men “assistenten” bruges som kvalitetssikring, så for eksempel nye anbefalinger fra Statens Seruminstitut hurtigt kodes ind. Responstiden i forhold til, hvis der eksempelvis kommer et udbrud af rabies (hundegalskab) er derfor kort, ligesom “assistenten” sikrer hurtig detailstyring og høj kvalitet af behandling.

– Værktøjet er en del af vaccinationskonsultationen og sikrer, at apotekets nye sundhedsydelse altid er den rigtige i modsætning til den vaccination, man måske får af lægesekretæren eller den praktiserende læge, der ikke nødvendigvis er opdateret på seneste vaccinationsanbefalinger, udtaler Jonas Nilsen.





– Vi har lavet en rammedelegation, som er en hjørnesten i lægernes autorisationsret, hvor en læge kan uddelegere kompetencen til, at certificerede vaccinatører kan udføre en behandling. Lægen skal blot sørge for, at personalet er ordentligt uddannet. Det er nøjagtig det samme, som når en sygeplejerske eller sekretær vaccinerer hos en praktiserende læge. Forskellen er blot, at personalet på apoteket har gennemgået et krævende 10-ugers kursus. Det har sekretæren hos en praktiserende læge ikke, fortæller Jonas Nilsen.

WIN-WIN FOR BÅDE BORGERE, LÆGER OG APOTEKER

Borgerne sparer tid og penge og sikres det rette vaccinationsprogram. Lægerne får tid til de tunge sygdomsramte patienter, og apotekerne sikrer yderligere deres berettigelse i sundhedssektoren.

Det er ingen hemmelighed, at landets praktiserende læger har travlt. Og heller ikke, at der derfor ofte er ventetid, når hr. og fru Danmark for eksempel skal vaccineres mod influenza eller andre sygdomme i forbindelse med rejser. Det er imidlertid en kendsgerning, at det har været svært at gennemskue, hvordan man kom problematikken til livs. I hvert fald indtil iværksætterlægen Jonas Nilsen påbegyndte arbejdet med at sikre nemmere adgang til rejsevaccinationer.

For hvorfor ikke lade dem, der løbende og nemt er i kontakt med borgerne, og som ovenikøbet har god forstand på medicin, vaccine-re, når der er brug for det – enten i forbindelse med influenzasæsonens anmarch eller rejserne til fjerne himmelstrøg. Slet og ret apotekerne.

– Det var tid til at tænke ud af boksen og turde noget nyt, forklarer Jonas Nilsen, der er læge, iværksætter og stifter af Sikkervaccination.dk om samarbejdet med at bruge apotekerne som kanal for vaccination fremfor de praktiserende læger. Hans hjerte brænder for rejsendes problemer med at få ordentlig information om rejsemedicin – og specielt få tid til at blive vaccineret.

– Først sidder du i telefonkø, når du ringer til din læge. Måske er du heldig at få en tid i den uge, du ringer, men oftest kan der gå op til et par uger. Når du møder op, ved den læge eller sekretær, der vaccinerer dig, måske/måske ikke, hvilke vaccinationer du skal have. Hvis du er heldig, har lægen vaccinen hjemme, men oftest ikke. Enten må du vente en uge og komme tilbage, når lægen har modtaget vaccinen fra Statens Seruminstitut, eller du bliver sendt på apoteket for at hente vaccinerne der.

Irriterende ventetid

– Det er mest af alt irriterende. Og derudover risikerer du, at du slet ikke kan nå at blive ordentlig beskyttet, hvis du skal rejse inden for forholdsvis kort tid. Nogle vacciner kræver nemlig flere stik med ugers mellemrum for at virke ordentligt. Og det er upraktisk, fortsætter Jonas.

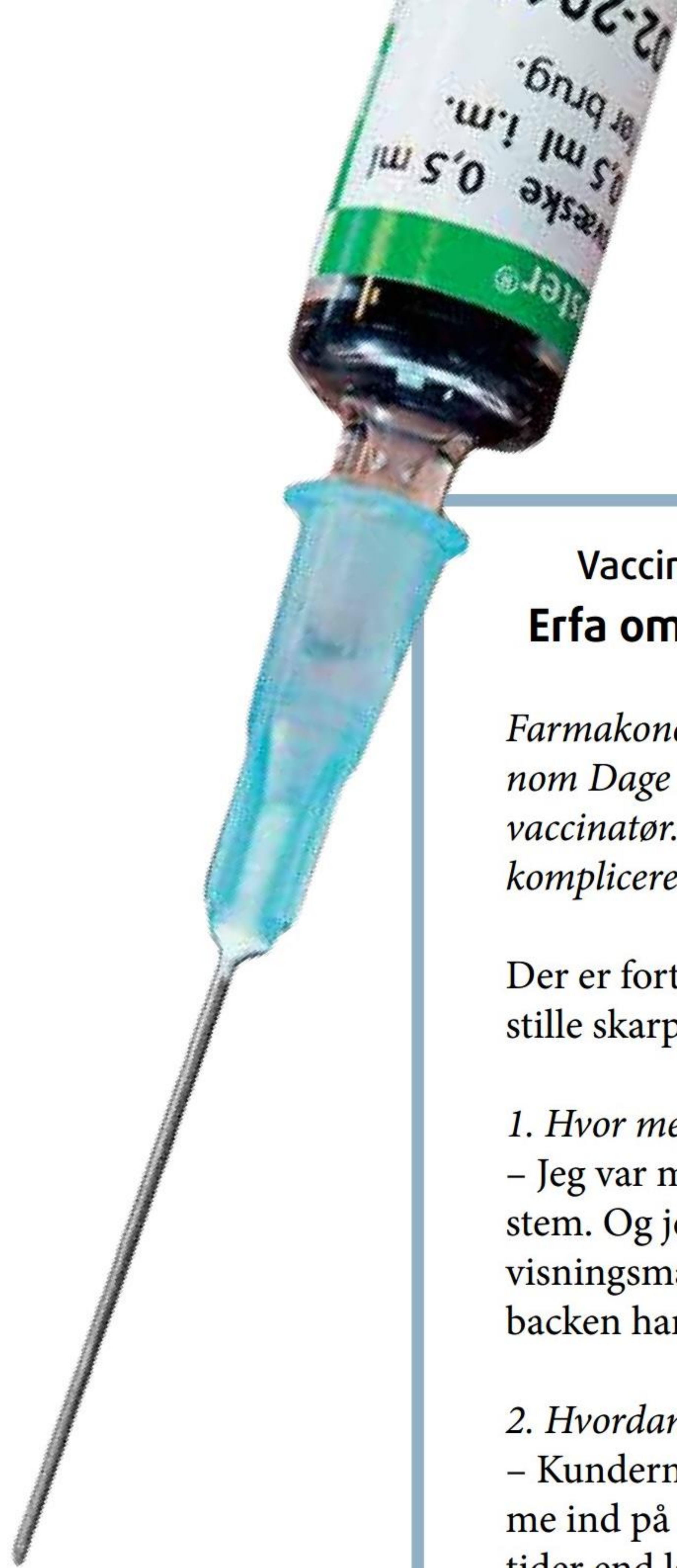
I forvejen havde Jonas Nilsen godt kendskab til apotekets kompetencer, fordi han de sidste par år har haft et samarbejde med apoteker om influenzavaccination.

– Jeg vidste, at fagligheden var høj på apoteket. Og at man både er

meget systematisk, omhyggelig og professionel i kundekontakten. Og i forvejen har alle vaccinerne hjemme. Derfor opstod tanken, at det var det rette sted at vaccinere kunderne – både i forbindelse med kundernes rejsevaccinationer, og når der kommer influenza, fortsætter han. – Så det er smart for kunderne, det er smart for apotekspersonalet, der får øget deres kompetencer, og det er smart for apotekssektoren, som får manifesteret, at apoteket er andet end Matas.

Han mener, at specielt den yngre generation af praktiserende læger er ved at erkende, at udfordringerne med flere ældre og derfor flere patienter betyder, at ydelser, der trygt kan flyttes over i apotekssektoren, frigiver mere tid til de svære og sygdomstunge patienter.

– Opgaven med rejsevaccination er temmelig kompliceret. Men viser det sig, at den kan flyttes over til apotekerne, er jeg overbevist om, at andre af de praktiserende lægers simple, men tidskrævende opgaver med tiden også vil tilflyde apotekerne. Til både borgernes, apotekernes og lægernes gavn, slutter Jonas Nilsen.



Vaccinatør på Dalgas Boulevard Apotek: Erfa om vaccinationer på Farmakonom Dage 2016

Farmakonom Freja Engholm, Dalgas Boulevard Apotek, holder på Farmakonom Dage 2016 næste forår foredrag om sine erfaringer med at blive certificeret vaccinatør. Og om de kundetyper, hun møder – både når det drejer sig om de mere komplicerede rejsevacciner og influenzavaccinen.

Der er fortsat langt til Farmakonom Dage 2016, så Farmakonom bad Freja stille skarpt på disse fire spørgsmål:

1. Hvor meget var du involveret i pilotprojektet?

– Jeg var med til at træne cases og et testsystem forud for det endelige journalsystem. Og jeg var med til at give feedback på, hvordan forløbet – lige fra undervisningsmaterialet, casetræningen samt journalsystemet – havde været. Feedbacken har været med til at udvikle sundhedsydelsen til det, den er i dag.

2. Hvordan reagerer apotekets kunder på denne nye mulighed?

– Kunderne reagerer meget positivt på det. De synes, det er rart, at de kan komme ind på apoteket og blive vaccineret – specielt fordi vi har længere åbningstider end lægen. Vi har mange tider fordelt på hele dagen, og vi kommer også til at åbne for vaccination én lørdag om måneden. Mange er tilfredse med, at vi også kan give influenzavaccination, som de kan få uden tidsbestilling. Derudover er det nemt for kunderne at bestille tid på nettet, og vi tilbyder lavere priser end de fleste læger.

3. Hvad mener du selv om denne nye udfordring? I forhold til det øvrige arbejde på apoteket og i forhold til flere kompetencer?

– Jeg sagde ja til dette projekt, fordi jeg syntes, processen var spændende, og så var det noget helt nyt, jeg ikke før havde hørt om. Vi er flere vaccinatører på apoteket, så jeg synes ikke, det påvirker vores andre gøremål. Vores logistikansvarlige holder øje med, vi har de forskellige vacciner på lager, og vi aftaler hver morgen, hvem der har styr på bookninger, og hvem der vaccinerer den pågældende dag. Alle har bakket op om projektet, så vi flytter os for hinanden og hjælper til i skranken, når én går fra for at vaccinere.

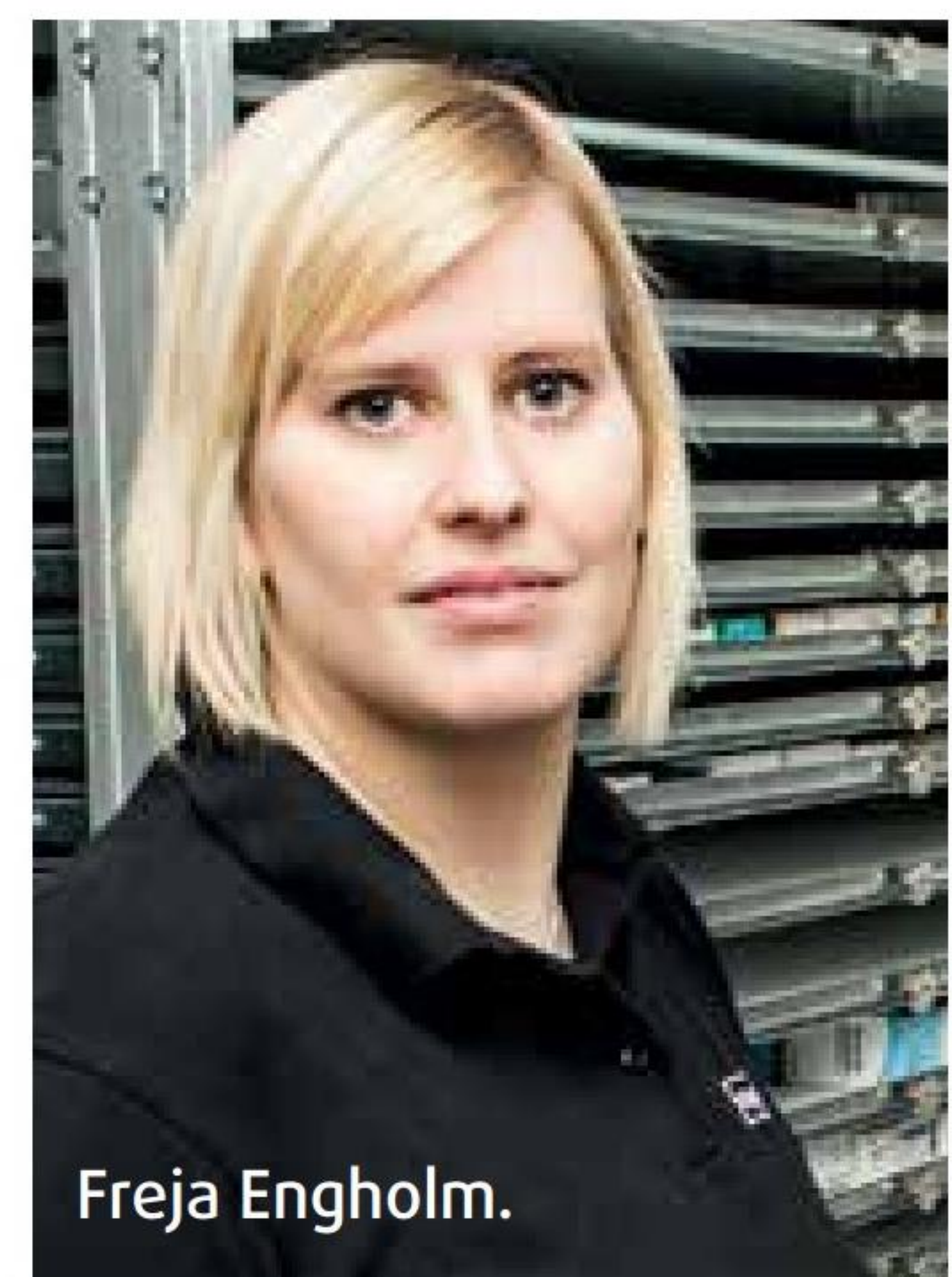
4. Hvordan markedsfører I jeres nye ydelse?

– Vi bruger meget Facebook og har plakater i vinduerne og små postkort stående på vores skranke. Vi har et badge på vores kitler, der fortæller, at vi kan vaccinere, og hvem der er certificeret vaccinatør.

Prissætningen på vaccinationer

er udenfor overenskomst, så de praktiserende læger kan vælge, hvilket beløb de ønsker at tage for at vaccinere. Sikker-vaccination.dk har valgt at lægge prisen som et gennemsnit af 25 praktiserende lægers priser minus 10 procent.

– For borgerne er det win-win. De sparer tid og penge og sikres den rette behandling, understreger Jonas Nilsen.



Freja Engholm.

Foto: Jeppe Carlsen